

Sygn. akt II UK 479/13

POSTANOWIENIE

Dnia 27 lutego 2014 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Zbigniew Myszka

w sprawie z wniosku J.M.
przeciwko Dyrektorowi Zakładu Emerytalno-Rentowego Ministerstwa Spraw
Wewnętrznych w W.
o wysokość emerytury policyjnej,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 27 lutego 2014 r.,
skargi kasacyjnej wnioskodawczyni od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 6 grudnia 2012 r., sygn. akt III AUa (...),

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny w (...) III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych wyrokiem z dnia 6 grudnia 2012 r. oddalił apelację ubezpieczonej J.M. od wyroku Sądu Okręgowego w W. XIII Wydział Ubezpieczeń Społecznych z dnia 9 grudnia 2011 r., oddalającego jej odwołania od decyzji Dyrektora Zakładu Emerytalno-Rentowego MSWiA w (...) z dnia 5 listopada 2009 r. ustalającej ponownie wysokość emerytury policyjnej ubezpieczonej, począwszy od 1 stycznia 2010 r. oraz z dnia 17 grudnia 2009 r. ustalającej wysokość świadczenia po odliczeniu składki na ubezpieczenia zdrowotne i zaliczki na podatek dochodowy.

Sąd Apelacyjny stwierdził, że art. 15b ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin

(jednolity tekst: Dz.U. z 2004 r. Nr 8, poz. 67 ze zm.), w brzmieniu nadanym ustawą z dnia 23 stycznia 2009 r. o zmianie ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin oraz ustawy z dnia 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin (Dz. U. Nr 24, poz. 145, zwanej dalej ustawą zmieniającą z dnia 23 stycznia 2009 r.), zmieniający zasady liczenia emerytury policyjnej dla określonej grupy osób został przez Sąd Okręgowy prawidłowo zinterpretowany i zastosowany na gruncie wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 24 lutego 2010 r., K 6/09. Prawidłowo też Sąd Okręgowy ustalił, że jednostka, w której ubezpieczona pełniła służbę, tj. Wojewódzki Urząd Spraw Wewnętrznych w Tarnobrzegu, Referat Paszportów SB, był „organem bezpieczeństwa w rozumieniu art. 2 ustawy z dnia 18 października 2006 r. o ujawnianiu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa z lat 1944-1990 oraz treści tych dokumentów (Dz. U. Nr 218, poz. 1592 ze zm., zwanej dalej ustawą o ujawnianiu informacji). Organami bezpieczeństwa państwa w rozumieniu art. 2 ustawy z dnia 18 października 2006 r. o ujawnianiu informacji były jednostki organizacyjne wymienione w jego ust. 1. Przepis art. 2 ust. 1 pkt 5 tej ustawy stanowi, że organami bezpieczeństwa państwa są instytucje centralne służby bezpieczeństwa Ministerstwa Spraw Wewnętrznych oraz podległe im jednostki terenowe w wojewódzkich, powiatowych i równorzędnych komendach Milicji Obywatelskiej oraz w wojewódzkich, rejonowych i równorzędnych urzędach spraw wewnętrznych. Natomiast jego ust. 3 definiuje jednostki Służby Bezpieczeństwa jako jednostki Ministerstwa Spraw Wewnętrznych, które z mocy prawa podlegały rozwiązaniu w chwili zorganizowania Urzędu Ochrony Państwa, oraz te jednostki, które były ich poprzedniczkami. Zatem Biuro Paszportów Ministerstwa Spraw Wewnętrznych bez wątplenia należało zakwalifikować jako „organ bezpieczeństwa” państwa. Sąd Apelacyjny uznał, że zakres czynności wykonywanych przez apelującą (przyjmowanie wniosków i wydawanie paszportów) nie miał wpływu na ocenę charakteru prawnego jej służby, ponieważ z woli ustawodawcy przesłanką ponownego ustalenia wysokości emerytury policyjnej był

sam fakt pełnienia przez funkcjonariusza służby w określonych jednostkach, wymienionych w art. 2 ustawy o ujawnianiu informacji, nie zaś rodzaj lub zakres wykonywanych w nich czynności służbowych.

W skardze kasacyjnej ubezpieczona zarzuciła naruszenie następujących przepisów: 1/ art. 2 ust. 3 ustawy o ujawnieniu informacji przez uznanie, że praca polegająca na technicznym wydawaniu paszportów była tożsama z pojęciem pracy w instytucji terenowej podległej służbie bezpieczeństwa, a zatem obniżenie skarżącej świadczenia emerytalnego nastąpiło niezgodnie z prawem, 2/ art. 2 ust. 3 ww ustawy przez błędną wykładnię i uznanie, że jednostkami służby bezpieczeństwa, w rozumieniu tej ustawy, były te jednostki Ministerstwa Spraw Wewnętrznych, które z mocy prawa podlegały rozwiązaniu w chwili zorganizowania Urzędu Ochrony Państwa oraz te, które były ich poprzedniczkami, tymczasem, zgodnie z art. 148 ust. 1 ustawy z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji (jednolity tekst: Dz. U. z 2007 r. Nr 43, poz. 277 ze zm.), wydziały paszportów funkcjonowały dalej w strukturach Komend Wojewódzkich Policji, wykonując swoje ustawowe zadania. Wydziały paszportów uległy likwidacji dopiero z dniem 8 kwietnia 1991 r., na mocy ustawy z dnia 29 listopada 1990 r. o paszportach (Dz.U. z 1991 r. Nr 2, poz. 5 ze zm.), 3/ art. 15 i art. 15b ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji (...) oraz ich rodzin przez błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie polegające na pominięciu art. 15 przy ustalaniu wysokości emerytury policyjnej i zastosowanie wyłącznie art. 15b tej ustawy, 4/ art. 2 Konstytucji RP oraz art. 64 ust. 1 i 2 w związku z art. 31 ust. 3 Konstytucji RP przez zastosowanie normy z art. 15b w związku z art. 32 ust. 1 pkt. 1 ustawy z dnia 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji (...) oraz ich rodzin skutkujące obniżeniem emerytury skarżącej, co stanowi naruszenie konstytucyjnej ochrony praw słusznie nabytych oraz wyrażonej w Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej zasady zaufania obywateli do państwa i stanowionego przez niego prawa oraz zasady niedziałania prawa wstecz, „a nadto oparciu dyspozycji normy na kryterium ogólnym, uproszczonym a przez to niesprawiedliwym”.

Skarżąca zarzuciła też naruszenie przepisów postępowania, w szczególności: 1/ art. 278 k.p.c. przez niepowołanie w sprawie biegłego celem ustalenia okoliczności związanych z oceną pracy skarżącej w organach

bezpieczeństwa i „zastąpieniem tego dowodu zaświadczeniem wystawianym przez Instytut Pamięci Narodowej, jak również informacją z Wikipedii - encyklopedią internetową co miało istotny wpływ na wynik sprawy, bowiem brak wiedzy specjalnej doprowadziło do wadliwej oceny charakteru pracy którą wykonywała powódka, a co w konsekwencji do uznania że powódka służyła w organach bezpieczeństwa PRL”, 2/ art. 87 § 1 i 2 k.p.c. przez to, że pracownik Zakładu Emerytalno-Rentowego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji reprezentował Zakład przed Sądem, „co pozostaje w sprzeczności z interpretacją przywołanego przepisu zgodnie z którą pracownik niebędący radcą prawnym nie może być pełnomocnikiem procesowym Dyrektora tego Zakładu w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych co ma wpływ na wynik postępowania bowiem skutkuje nieważnością postępowania zgodnie z art. 379 pkt 2 k.p.c.”.

Okolicznością uzasadniającą przyjęcie skargi do rozpoznania jest występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego: „czy w świetle obowiązujących przepisów emerytalnych zakres czynności wykonywanych przez skarżącą (przyjmowanie wniosków i wydawania paszportów techniczne ‘wydawanie w okienku’) ma wpływ na ocenę charakteru służby J.M., czy też sam fakt pełnienia przez funkcjonariusza służby w określonych jednostkach wskazanych w art. 2 ustawy z dnia 18 października 2006 r. o ujawnieniu informacji, a przypadku uznania odpowiedzi drugiej za prawdziwą, to czy taka ‘wola ustawodawcy’ ustanawiająca jedyną przesłanką zmniejszenia emerytury sam fakt pełnienia przez funkcjonariusza służby w określonych jednostkach pozostaje w zgodzie z Konstytucją RP ustalającą zasady demokratycznego państwa prawa”.

W konsekwencji skarżąca wniosła o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub jeżeli skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Wskazane we wniosku zagadnienie prawne dotyczące art. 2 ustawy o ujawnianiu informacji

nie wymagało wyjaśnienia, ponieważ Sąd Apelacyjny trafnie uznał, że o kwalifikacji danej służby do służby w organach bezpieczeństwa zdecydował ustawodawca. W myśl art. 2 ust. 1 pkt 5 tej ustawy, organami bezpieczeństwa państwa, są instytucje centralne Służby Bezpieczeństwa Ministerstwa Spraw Wewnętrznych oraz podległe im jednostki terenowe w wojewódzkich, powiatowych i równorzędnych komendach Milicji Obywatelskiej oraz w wojewódzkich, rejonowych i równorzędnych urzędach spraw wewnętrznych. Tak było z Biurem Paszportów, które funkcjonowało jako jednostka organizacyjna Ministerstwa Spraw Wewnętrznych od połowy lat 60. W okresie objętym odwołaniem taki status potwierdzał statut tego Ministerstwa, zawarty w załączniku do uchwały Nr 144/83 Rady Ministrów z dnia 21 października 1983 r. Stosownie do § 6, w skład Ministerstwa wchodziły wymienione w ust. 1 służby oraz wymienione w ust. 2 jednostki organizacyjne, w tym (wskazane w pkt 20) - Biuro Paszportów. Skarżąca pełniła zatem służbę w Wojewódzkim Urzędzie Spraw Wewnętrznych w Tarnobrzegu w Referacie Paszportów SB, które było terenową strukturą „służby bezpieczeństwa”, o której mowa w powołanym art. 2 ust. 1 pkt 5 ustawy. Skarżąca bezpodstawnie i bezzasadnie pomniejsza lub bagatelizuje pełnienie służby w wydziale paszportów stanowiącym organ „bezpieczeństwa państwa” w rozumieniu art. 2 ustawy z dnia 18 października 2006 r. Tymczasem takie biura nie tylko przyjmowały wnioski i wydawały paszporty, ale ich uzyskanie było uwarunkowane od politycznego sprawdzenia wnioskodawców ubiegających się o wydanie paszportów. W konsekwencji te struktury „bezpieczeństwa” wykonywały antydemokratyczne funkcje represyjne polegające na totalitarnym kontrolowaniu obywateli Polski i odmawianiu wydawania im dokumentów wymaganych do nieskrępowanego przemieszczania się (migracji), z oczywistym naruszeniem podstawowych i przyrodzonych praw i wolności obywatelskich. Wykonywanie przez skarżącą służby w totalitarnych strukturach „służby bezpieczeństwa” doprowadziło do legalnego obniżenia wysokości jej emerytury.

Należy podkreślić, że w wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 24 lutego 2010 r., K 6/09 (OTK-ZU 2012 Seria A 2010 Nr 2, poz. 15) wskazał, że zasada ochrony praw nabytych zabrania (zakazuje) arbitralnego znoszenia lub ograniczenia praw podmiotowych przysługujących jednostce lub innym podmiotom prywatnym występującym w obrocie prawnym, ale ochrona praw nabytych nie

oznacza nienaruszalności tych praw i nie wyklucza stanowienia regulacji mniej korzystnych, jeżeli przemawiają za tym istotne zasady, normy lub wartości konstytucyjne. W szczególności zasada ochrony praw nabytych nie ma zastosowania do praw nabytych niesłusznie lub niegodziwie, a także praw niemających oparcia w założeniach obowiązującego w dacie orzekania porządku konstytucyjnego (*vide* orzeczenie z 11 lutego 1992 r., K 14/91, OTK w 1992 r. cz. I; wyrok z 23 listopada 1998 r., SK 7/98, OTK ZU nr 7/1997, poz. 114; wyrok z 22 czerwca 1999 r., K 5/99, OTK ZU nr 5/1999, poz. 100).

Powyższe prowadziło do orzeczenia jak w sentencji w zgodzie z art. 398⁹ § 2 k.p.c.

r.g.